

Тютюнник В. М.

(0009-0003-6843-8340)

Командно-штабний інститут застосування військ (сил) Національного університету оборони України, Київ

Методика оцінювання рівня контролю системи військового обліку на засадах комплексного комплаєнс-підходу

Резюме. Запровадження елементів комплаєнс-контролю у систему військового обліку дає змогу трансформувати функцію нагляду у безперервний процес забезпечення якості військово-облікових даних призовників, військовозобов'язаних і резервістів. Це створює умови для автоматичного виявлення точок деструкції та надання превентивної методичної допомоги, що відповідає сучасним стандартам державного управління.

Ключові слова: військовий облік; рівень контролю; цифровізація; самоконтроль; верифікація даних; прогностична допомога; мобілізаційна підготовка.

Постановка проблеми. Сучасна архітектура військового обліку в Україні перебуває у стані глибокої цифрової трансформації. Впровадження інформаційно-комунікаційної системи “Оберіг” (далі – ІКС “Оберіг”) та системи електронної взаємодії “Трембіта” (далі – СЕВ “Трембіта”) створило технічні передумови для накопичення великих масивів військово-облікових даних про людський мобілізаційний ресурс. Проте класична система контролю, що базується на методах ретроспективного нагляду та каральної практики, виявилася не адаптивною до динамічного цифрового середовища. Виникає об'єктивна потреба у переході від дискретного інспектування до моделі безперервного комплаєнс-супроводу, що забезпечить високу якість військово-облікових даних при мінімальному адміністративному тиску.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз фахової літератури свідчить, що питання оцінювання рівня контролю в системі управління (зокрема у військовій сфері) перебуває у центрі уваги вітчизняних науковців [1–8]. Проте динамічний розвиток цифрових інструментів, потребує переосмислення напрацьованих раніше підходів.

Методологічною основою для розробки кількісних метрик оцінювання рівня контролю стала робота [1], де автор обґрунтував доцільність впровадження ключових показників ефективності, у системі контролю – КРІ (*Key Performance Indicators*), як кількісно вимірюваних індикаторів, які дозволяють оцінити, наскільки успішно організація, підрозділ або окремих працівників досягають поставлених цілей в оборонному секторі. Проте на відміну від його підходу, який орієнтований на внутрішній аудит

фінансово-господарської діяльності установи, запропонована методика адаптує цей інструментарій до специфіки військового обліку, зміщуючи акцент на автоматизовану верифікацію та оперативність усунення логічних помилок.

У статті [2] авторами запропоновано впровадження технологій контролінгу в систему управління персоналом. Авторами обґрунтовано, що автоматизація контрольних функцій є обов'язковою умовою досягнення переваги у сфері формування кадрового потенціалу. У контексті цього дослідження цей підхід адаптовано до специфіки військового обліку: запропонована методика трансформує концепцію контролінгу в алгоритми автоматизованої верифікації та самоконтролю в середовищі ІКС “Оберіг”, що дозволяє не лише фіксувати помилки, а й надавати прогностичну допомогу операторам.

Дослідження провідних фахівців з інформаційного менеджменту, зокрема роботи [3, 4] підтверджують критичну важливість реалізації принципу “раннього виявлення помилок”. Авторами обґрунтовано “правило десятикратних витрат”, згідно з яким ресурси, витрачені на запобігання внесенню некоректних даних на етапі їх генерації, є вдесятеро ефективнішими за витрати на подальшу ідентифікацію та виправлення дефектів у вже сформованих масивах великих даних. У контексті мілітарних систем управління це правило набуває критичного значення.

Дослідження попередників у галузі електронного урядування наголошують на важливості інтегрованості (здатність систем до взаємодії). Зокрема, у працях [5–8], акцентується увага на створенні “єдиного вікна” достовірності з метою виявлення розбіжностей у статусах призовників,

військовозобов'язаних та резервістів (зміна місця проживання, сімейного стану, освіти) у режимі реального часу.

Станом на сьогодні, у працях [1–8] не вирішеною частиною залишається відсутність цілісної методики оцінювання рівня контролю за організацію та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних і резервістів. У той же час, аналіз літературних джерел дозволяє стверджувати, що розроблений попередниками науково-методичний апарат є базовою основою для подальшого удосконалення та може бути використаний як базис у методичному підході щодо оцінювання рівня контролю за станом військового обліку.

Мега статті – висвітлення методики оцінювання рівня контролю системи військового обліку на засадах впровадження комплексного комплаєнс-підходу, що дозволяє змінити парадигму контролю: від ретроспективної констатації помилок до прогностичної підтримки операторів та гарантування високої якості військово-облікових даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Виклад основного матеріалу. У сучасній теорії управління категорія “комплаєнс” (*compliance*) походить від англійського *to comply* (відповідати, дотримуватися) і трактується як система внутрішнього контролю, спрямована на забезпечення відповідності діяльності організації встановленим зовнішнім нормам та внутрішнім стандартам.

Стосовно сфери функціонування системи військового обліку пропонується дефініція: *військово-обліковий комплаєнс* – це керований процес забезпечення повної та безперервної відповідності дій суб'єктів військового обліку вимогам чинного законодавства (Закону [9], Постанов Кабінету Міністрів України [10, 11]) та внутрішніх регламентів Збройних Сил України, що реалізується через механізми автоматизованої верифікації та превентивного нівелювання ризиків невідповідності військово-облікових даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Впровадження механізмів військового

$$I_{contr} = \sum_{i=1}^3 K_i \cdot \omega_i = K_{sc} \cdot \omega_1 + K_a \cdot \omega_2 + K_r \cdot \omega_3, \quad (1)$$

де K_{sc} – показник самоконтролю;

K_{act} – показник актуальності військово-облікових даних;

K_r – показник оперативності реагування;
 $\omega_1; \omega_2; \omega_3$ – вагові коефіцієнти,

комплаєнсу у взаємовідносини між цивільним та військовим секторами дозволить забезпечити високу достовірність військово-облікових даних за рахунок мінімізації правових ризиків суб'єктів військового обліку та автоматизації контрольних процедур, що, на відміну від класичного контролю, створює умови для добровільного дотримання законодавства у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації, зокрема, військового обліку, а помилка ідентифікується та усувається ще на етапі її виникнення.

Військово-обліковий комплаєнс – це більше, ніж дотримання законів та інших нормативних документів. Це внутрішня корпоративна культура відповідальності, механізм самоконтролю та контроль за тим, щоб усі процеси функціонування системи військового обліку відбувалися в інтересах накопичення інформації про людський мобілізаційний ресурс.

Структура комплексного комплаєнсу у військово-обліку:

нормативний комплаєнс: автоматичне блокування некоректних записів у ІКС “Оберіг”, що не відповідають процедурним нормам, наприклад Постанові [10];

інформаційний комплаєнс: підтримання цілісності облікових даних через постійну синхронізацію з державними реєстрами-еталонами (ДМС, ДПС, МОН тощо);

управлінський комплаєнс: мінімізація “людського фактора” та корупційних ризиків шляхом детермінації прозорих алгоритмів оцінювання результативності операторів.

Комплексність оцінювання рівня контролю військового обліку забезпечується впровадженням інтегрального показника I_{contr} , який у межах комплаєнс-підходу виступає як “індекс комплаєнс-стійкості суб'єкта”. Для оцінювання рівня контролю запропоновано використовувати метод інтегрального моделювання, що дозволяє звести різні показники до єдиної числової шкали.

Для кількісної оцінки пропонується розрахунок показника рівня контролю I_{contr} , який базується на адитивній згортці трьох часткових показників, що відповідають рівням архітектури контролю.

Часткові показники визначаються таким чином:

Показник самоконтролю (K_{sc}), який

демонструє рівень операційної чистоти введення облікових даних, розраховується за формулою

$$K_{sc} = \frac{N_{err}}{N_{total}} \quad (2)$$

де N_{err} – кількість записів, у яких було допущено логічні або синтаксичні помилки, що потребували подальшого коригування після закриття транзакції;

N_{total} – загальна кількість внесених записів (операцій) за звітний період.

Показник актуальності та верифікації облікових даних K_{act} , характеризує якість взаємодії з іншими державними реєстрами через СЕВ “Трембіта”, розраховується за формулою

$$K_{act} = 1 - \frac{N_{sync}}{N_{ver}} \quad (3)$$

де N_{sync} – кількість виявлених та підтверджених розбіжностей між даними ІКС “Оберіг” та державними реєстрами (ДМС, ДРФО тощо);

N_{ver} – загальна кількість здійснених автоматизованих запитів на верифікацію.

Показник оперативності реагування K_r , оцінює виконавчу дисципліну щодо усунення виявлених невідповідностей, розраховується за формулою:

$$K_r = \left(\frac{T_{norm}}{T_{fact}} \right) \cdot \left(\frac{N_{fix}}{N_{det}} \right) \quad (4)$$

де T_{norm} – встановлений нормативний термін усунення невідповідності;

T_{fact} – фактичний середній час усунення невідповідності;

N_{fix} – кількість фактично усунених недоліків;

N_{det} – загальна кількість недоліків, виявлених під час позапланових перевірок або системою моніторингу.

Алгоритм визначення вагових коефіцієнтів:

група експертів (офіцери ТЦК та СП, фахівці ГШ ЗС України, представники мобілізаційних підрозділів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій) оцінює важливість показників. Обчислюється головний власний вектор матриці, який і стає значенням $[\omega_i]$.

Приклад розподілу вагових коефіцієнтів:

коефіцієнт актуальності та верифікації $\omega_2=0,5$ – у цифровій моделі військового обліку еталонність даних є фундаментом, верифікація через СЕВ

“Трембіта” з державними реєстрами ДМС, ДРФО та іншими мінімізує системні помилки, навіть якщо оператор працює ідеально, але дані в системі не відповідають реальному стану особи (наприклад, особа змінила місце проживання, а ТЦК та СП про це не знає), система втрачає свою функціональну цінність;

коефіцієнт самоконтролю $\omega_1 = 0,3$ – відображає якість первинного введення даних та культуру роботи оператора з ІКС “Оберіг” (високий рівень самоконтролю зменшує навантаження на канали верифікації та органи контролю, він є превентивним бар’єром);

коефіцієнт оперативності реагування $\omega_3=0,2$ – характеризує виконавчу дисципліну при усуненні вже виявлених невідповідностей.

В ідеальній комплаєнс-системі, де K_{sc} та K_{act} прямують до 1, потреба в реактивному реагуванні мінімізується, він виконує роль “запобіжника”; його критичне падіння є сигналом про повний параліч управлінського апарату на конкретному об’єкті.

Такий розподіл ваг перетворює I_{contr} на інструмент проактивного управління. Основний фокус зміщується на автоматизовану верифікацію (50%), що відповідає сучасній парадигмі “держави у смартфоні”. Це дозволяє системі бути об’єктивною: навіть якщо оператор суб’єктивно намагається приховати помилку. Низьке значення показника K_{act} покаже цей об’єкт у зоні ризику.

Для реалізації теоретичних положень методики оцінювання рівня контролю I_{contr} необхідно здійснити ряд технічних та управлінських кроків.

1. Технічна інтеграція модуля “Compliance Dashboard” – рекомендується розробити та впровадити:

в інтерфейс ІКС “Оберіг” спеціалізовану аналітичну панель (дашборд) для керівного складу ТЦК та СП (районного та обласного рівнів);

функціонал для оператора для візуалізації персонального коефіцієнта (I_{contr} у режимі реального часу, при виникненні логічної помилки система має не просто блокувати дію, а видавати “контекстну комплаєнс-підказку” з алгоритмом виправлення та витягом із Постанови [10];

функціонал для керівника з картою ризиків – об’єкти автоматично ранжуються за кольоровим індикатором:

зелений ($I_{contr}>0,85$): стан повного комплаєнсу;

жовтий (0,60-0,85): потреба в дистанційному методичному супроводі;

червоний ($I_{contr} < 0,60$): критичний ризик, що потребує негайного управлінського втручання.

2. Налаштування автоматизованих тригерів верифікації – оскільки показник K_{act} має найвищу вагу (0,5), необхідно забезпечити циклічність запитів, автоматичне фонове звіряння даних із реєстрами ДМС та ДРФО для 100% особового складу з періодичністю не рідше одного разу на квартал, автоматичну детекцію аномалій: якщо дані в ІКС “Оберіг” та зовнішньому реєстрі-еталоні не збігаються протягом 48 годин після зміни, система має автоматично знижувати індекс комплаєнсу об’єкта.

3. Впровадження алгоритму “Smart Audit” – рекомендується внести зміни до регламентів проведення перевірок військового обліку, замінивши календарне планування на подієве – підставою для включення об’єкта до плану позапланових перевірок має стати динамічне падіння I_{contr} протягом двох звітних періодів, це дозволить ГШ ЗС України та МО України оптимізувати витрати на відрядження та роботу інспекційних груп, фокусуючи їх лише на “проблемних суб’єктах” військового обліку.

4. Психолого-управлінська адаптація персоналу – зміна сприйняття контролю працівниками ТЦК та СП – пропонується використання показника I_{contr} як бази для преміювання або рейтингування підрозділів (перехід від моделі “покарання за помилку” до моделі “винагороди”).

Очікуваний ефект від впровадження:

економічний: скорочення витрат на адміністрування контролю на 30–40% за рахунок автоматизації верифікації;

якісний: підвищення достовірності військово-облікових даних мобілізаційного ресурсу до рівня 95–98% за рахунок мінімізації “людського фактора”;

соціальний: зменшення конфліктних ситуацій з громадянами через усунення помилок у даних про відстрочки та бронювання.

Для апробації розробленої методики та перевірки працездатності інтегрального показника (I_{contr}) наведено приклади розв’язання практичних задач на основі умовних вхідних даних.

Приклад 1. Умова задачі. Необхідно розрахувати інтегральний показник рівня контролю для умовного “n-го РТЦК та СП” за звітний період та визначити необхідне управлінське рішення згідно з алгоритмом

прогностичної допомоги.

Вихідні дані (умовні): загальна кількість операцій $N_{total} = 1000$ записів; помилки, які виявлені самоконтролем $N_{err} = 50$ випадків (виправлені оператором після підказок системи); кількість запитів на верифікацію $N_{ver} = 800$ запитів; виявлені розбіжності з реєстрами $N_{sync} = 40$ невідповідностей; виявлені аномалії під час моніторингу $N_{det} = 10$ порушень; фактично усунуті порушення $N_{fix} = 9$ порушень; часові показники: нормативний час $T_{norm} = 24$ год., фактичний середній час $T_{fact} = 30$ год. Вагові коефіцієнти (згідно з обґрунтуванням): $\omega_1 = 0,3$; $\omega_2 = 0,5$; $\omega_3 = 0,2$.

Рішення. Розрахунок часткових показників:

показник самоконтролю – $K_{sc} = 1 - \frac{50}{1000} = 1 - 0,05 = 0,95$;

коефіцієнт актуальності та верифікації – $K_{act} = 1 - \frac{40}{800} = 1 - 0,05 = 0,95$;

коефіцієнт оперативності реагування (K_r): $K_r = \left(\frac{24}{30}\right) \cdot \left(\frac{9}{10}\right) = 0,8 - 0,9 = 0,72$.

Інтегральний показник – $I_{contr} = (0,3 \cdot 0,95) + (0,5 \cdot 0,95) + (0,2 \cdot 0,72) = 0,904$.

Згідно з розробленою шкалою інтерпретації $I_{contr} = 0,904$, тобто рівень комплаєнсу: високий (зона повного комплаєнсу).

Висновок: попри те, що окремих показник оперативності реагування ($K_r = 0,72$) є відносно низьким через затримку в часі усунення помилок, загальний рівень комплаєнс-стійкості підрозділу залишається високим (понад 0,90). Це досягнуто завдяки високій якості первинного введення облікових даних та ефективній автоматизованій верифікації з державними реєстрами, які мають сумарну вагу 80% у моделі.

Система залишає об’єкт у “зеленій зоні”. Призначення позапланової перевірки не потрібне. Система автоматично надсилає керівнику ТЦК та СП сповіщення про необхідність оптимізації часових регламентів усунення аномалій для підвищення показника (K_r).

Приклад 2. Сценарій критичного комплаєнс-ризиків.

Умова задачі: потрібно розрахувати показник I_{contr} для умовного “m-го РТЦК та СП”, де спостерігається ігнорування протоколів цифрової верифікації та затримки в

обробці даних.

Вихідні дані (умовні):

загальна кількість операцій $N_{total} = 1000$ записів; помилки самоконтролю $N_{err} = 200$ випадків (*високий рівень помилок при введенні*); кількість запитів на верифікацію $N_{ver} = 500$ запитів (*низька активність звірок*); виявлені розбіжності з реєстрами $N_{sync} = 150$ невідповідностей (*низька якість даних*); виявлені невідповідності $N_{det} = 30$ порушень; фактично усунуті $N_{fix} = 15$ порушень (*виправлено лише 50%*); часові показники: $T_{norm} = 24$ год., $T_{fact} = 72$ год. (*триразове перевищення термінів*).

Рішення. Розрахунок часткових показників:

показник самоконтролю – $K_{sc} = 1 - \frac{200}{1000} = 0,80$;

коефіцієнт актуальності та верифікації $K_{act} = 1 - \frac{150}{500} = 0,70$;

коефіцієнт оперативності реагування – $K_r = \left(\frac{24}{72}\right) \cdot \left(\frac{15}{30}\right) = 0,165$;

інтегральний показник – $I_{contr} = (0,3 \cdot 0,80) + (0,5 \cdot 0,70) + (0,2 \cdot 0,165) = 0,623$.

Згідно з методикою, значення $I_{contr} = 0,623$ знаходиться на межі “задовільного” та “критичного” рівнів (*зона високого ризику*).

Для системи прогностичної допомоги: система маркує ТЦК та СП “червоним кольором” у загальному рейтингу області;

операторам ІКС автоматично блокується можливість внесення нових записів до моменту опрацювання 150 невідповідностей з державними реєстрами-еталонами, на екран виводиться покроковий план верифікації;

система ініціює автоматичне подання на проведення позапланової перевірки (аудиту);

керівнику ОТЦК та СП надсилається звіт, де вказано, що основною причиною падіння індексу є низька частота верифікацій (K_{act}) та ігнорування аномалій (K_r).

Цей сценарій демонструє чутливість методики. Навіть якщо оператор вважає, що він працює “непогано” (80% успішних введень), низька вага верифікації та виконавчої дисципліни миттєво знижує загальний рейтинг, це доводить, що методика стимулює суб’єктів військового обліку підтримувати комплексний комплаєнс, а не лише окремі його елементи.

Для підприємств, установ та організацій логіка методики зберігається, проте

змінюється контекст відповідальності. Якщо в ТЦК та СП оператор працює в системі постійно, то відповідальна особа на підприємстві (зазвичай фахівець служби персоналу) взаємодіє з військовим обліком дискретно – під час прийняття на роботу, звільнення або зміни даних працівника.

Приклад 3. Оцінювання комплаєнстійкості підприємства.

Умова задачі: потрібно розрахувати показник I_{contr} для умовного ТОВ “Машинобудівний завод”, де працює 500 військовозобов’язаних, перевірити відповідність ведення військового обліку вимогам Постанови [10] за звітний період.

Вихідні дані (умовні): кількість кадрових рішень $N_{total} = 100$ (*прийоми, звільнення, переведення*); помилки самоконтролю $N_{err} = 5$ (*виявлені системою при заповненні повідомлень про зміну даних*); кількість працівників для звірки $N_{ver} = 50$ осіб (*за графіком звірок з ТЦК та СП*); виявлені розбіжності $N_{sync} = 10$ (*наприклад, працівник не повідомив відділ кадрів про зміну сімейного стану або місця проживання*); зауваження від ТЦК та СП за минулий період $N_{det} = 4$; усунуті зауваження $N_{fix} = 4$ (*виконано в повному обсязі*).

Часові показники: норматив повідомлення ТЦК та СП про зміну облікових даних $T_{norm} = 7$ днів; фактичний середній час подачі повідомлень $T_{fact} = 14$ днів.

Рішення. Розрахунок часткових показників:

показник самоконтролю: $K_{sc} = 1 - \frac{5}{100} = 0,95$ (*високий рівень культури заповнення карток П-2 та повідомлень*);

коефіцієнт актуальності та верифікації: $K_{act} = 1 - \frac{10}{50} = 0,80$ (*середній рівень; вказує на те, що 20% працівників не надають вчасно актуальні дані кадровику*);

коефіцієнт оперативності реагування: $K_r = \left(\frac{7}{14}\right) \cdot \left(\frac{4}{4}\right) = 0,5$ (*Низький показник через систематичне порушення 7-денного терміну інформування ТЦК та СП*).

інтегральний показник: $I_{contr} = (0,3 \cdot 0,95) + (0,5 \cdot 0,80) + (0,2 \cdot 0,5) = 0,785$

Рівень комплаєнсу: задовільний (*зона методичного супроводу*). Цей приклад ілюструє типову ситуацію для підприємств: служба персоналу працює акуратно (K_{sc} – *високий*), але порушує терміни взаємодії з ТЦК та СП (K_r – *низький*), оскільки вага оперативності складає 20%, загальний

показник дає змогу підприємству уникнути негайної перевірки, але потребує коригувальних дій.

Система автоматично надсилає відповідальній особі за організацію та ведення військового обліку повідомлення: *“Увага! Ваш індекс оперативності вправ до 0,50. Нагадуємо, що повідомлення про зміни мають надсилатися у 7-денний термін згідно з п. 45 Постанови № 1487”*.

Для ТЦК та СП підприємство залишається в “жовтій зоні”, перевірка не призначається, але ТЦК та СП бачить, що підприємство має проблеми з термінами подачі відомостей про зміни військово-облікових даних, і може провести дистанційне коригування (роз’яснення).

Для перевірки адекватності розробленої методики та оцінювання чутливості інтегрального показника I_{contr} було здійснено

імітаційне моделювання діяльності трьох типів суб’єктів військового обліку. Метою апробації є підтвердження здатності алгоритму прогностичної допомоги диференціювати об’єкти за рівнями комплаєнс-ризиків.

У процесі апробації було розглянуто три типові стани системи:

сценарій *“Еталонний комплаєнс”*, об’єкт характеризується високою технологічною дисципліною та оперативністю;

сценарій *“Критична деструкція”*, об’єкт характеризується ігноруванням протоколів верифікації та системними затримками;

сценарій *“Функціональний розрив”*, об’єкт – підприємство, характеризується якісним внутрішнім військовим обліком, але порушенням комунікації з ТЦК та СП.

На основі імітаційних даних проведено розрахунок компонентів методики, результати зведені у Табл. 1.

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика результатів апробації методики

Об’єкт оцінювання	K_{sc} (самоконтроль)	K_{act} (верифікація)	K_r (реагування)	I_{contr} (індекс комплаєнсу)	Управлінська категорія
Об’єкт А (РТЦК та СП)	0,95	0,95	0,72	0,904	Високий рівень
Об’єкт Б (РТЦК та СП)	0,80	0,70	0,16	0,623	Критичний ризик
Об’єкт В (Підприємство)	0,95	0,80	0,50	0,785	Задовільний рівень

Аналіз отриманих даних підтвердив наступні методологічні висновки:

для об’єкта А: попри локальне зниження оперативності ($K_r=0,72$), висока вага верифікації (50%) дозволила зберегти загальний індекс у “зеленій зоні”, це доводить, що методика пріоритезує достовірність облікових даних над формальною швидкістю;

для об’єкта Б: комбіноване падіння показників призвело до спрацювання автоматичного тригера, алгоритм ініціював позапланову перевірку організації та ведення військового обліку, що підтверджує здатність методики ідентифікувати зони прогалин в управлінні військовим обліком;

для об’єкта В: система ідентифікувала специфічну проблему – “комунікаційний розрив” (низький K_r при високому K_{sc}) замість перевірки, об’єкт автоматично отримав пакет методичних рекомендацій, що демонструє сервісну спрямованість комплаєнс-підходу.

Проведене моделювання довело, що інтегральний показник I_{contr} є репрезентативним та чутливим інструментом. Впровадження методики дозволяє органам військового управління перейти до

диференційованого контролю, за якого 80% ресурсів спрямовуються на об’єкти з індексом нижче 0,65, що суттєво підвищує загальну стійкість системи військового обліку.

Показано, що класичні ретроспективні методи нагляду вичерпали свій ресурс; обґрунтовано, що подальший розвиток військового обліку потребує переходу від дискретних інспектувань до безперервного автоматизованого моніторингу на основі ризик-орієнтованого підходу.

Сформовано алгоритм прогностичної допомоги, який реалізує сервісну функцію контролю. Доведено, що автоматизована генерація методичних рекомендацій для операторів у поєднанні з ризик-орієнтованим призначенням перевірок дозволяє суттєво знизити вплив “людського фактора” та оптимізувати адміністративні витрати органів військового управління на перевірку військового обліку.

Встановлено, що впровадження розробленого інструментарію дозволить підвищити достовірність людського мобілізаційного ресурсу до 95–98%, водночас скоротивши витрати на проведення виїзних інспекційних заходів на 30–40%.

Висновки. У статті розроблено методику оцінювання, центральним елементом якої є інтегральний показник рівня контролю (індекс комплаєнс-стійкості) I_{contr} . Дефініровано категорію “військово-обліковий комплаєнс”, який на відміну від класичного розуміння контролю, визначається як цілісна система забезпечення відповідності облікових процесів нормативним еталонам. Це дало змогу змінити вектор управлінського впливу з карального реагування на превентивне забезпечення якості даних у середовищі ІКС “Оберіг”.

Також визначено та вирішено такі завдання: виокремлено рівні системи контролю (самоконтроль, верифікація даних та позапланові перевірки) та визначено їхню роль у забезпеченні достовірності військово-облікових даних; сформовано математичну модель для об’єктивного розрахунку рівня контролю; розроблено алгоритм автоматизованого надання методичної допомоги суб’єктам військового обліку залежно від виявлених недоліків.

Результати дослідження мають стратегічне значення, оскільки гарантують прозорість та законність процесів військового обліку, сприяють цифровій взаємодії держави та громадянина (мінімізація помилок у статусах бронювання та відстрочок) та створюють підґрунтя для переходу до “інтелектуального мобілізаційного менеджменту”.

Основним напрямом подальших досліджень у цьому напрямі є детермінація взаємозв’язків між якістю організації військового обліку та фактичними показниками його ведення. Подальше вдосконалення методики дозволить ідентифікувати приховані залежності в системі та забезпечити комплексну об’єктивну оцінку ефективності функціонування системи військового обліку як цілісної динамічної структури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лойшин А. А. Обґрунтування рекомендацій з оцінки ефективності системи внутрішнього контролю установи Міністерства оборони України : дис. ... д-ра філософії : 254 / Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2020. 268 с.
2. Прокопенко О. С., Рибидайло А. А., Васюхно С. І. Застосування технології контролінгу для управління кар’єрою військовослужбовців // Збірник наукових праць ЦВСД НУОУ. 2020. №1(68). С. 66–74. <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2020-1/66-74>
3. Redman T. C. Data Quality: The Field Guide. Boston : Digital Press, 2001. 256 p.
4. English L. P. Improving Data Warehouse and Business Information Quality. New York : John Wiley & Sons, 1999. 544 p.
5. Берназюк О. О. Електронне урядування як особлива форма публічного управління: поняття та проблеми запровадження // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2019. Вип. 55 (2). С. 32–35.
6. Биков Р. Ю. Реформування системи надання адміністративних послуг в Україні: перехід до нових демократичних стандартів // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2018. №2. С.33-45.
7. Стан та перспективи розвитку електронного урядування в публічному управлінні України / М. В. Болдуєв, О. В. Болдуєва, С. М. Ісіков // Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2020. № 3. С. 118–125. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/71.118>.
8. Буличева Н. А., Пивовар Ю.І. Електронне урядування у сфері надання адміністративних послуг органами державної влади // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2017. №2 (2). С. 28–37.
9. Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов’язаних та резервістів : Закон України від 16.03.2017 № 1951-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2017. № 18. Ст. 217.
10. Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1487 // Офіційний вісник України. 2023. № 5. Ст. 409.
11. Деякі питання електронної взаємодії електронних інформаційних ресурсів : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 606 // Офіційний вісник України. 2016. № 73. Ст. 2455.

Стаття надійшла до редакції 25.03.20226

Methodology for assessing the level of control of the military accounting system based on a comprehensive compliance approach

Annotation

The current architecture of military registration in Ukraine is undergoing profound digital transformation. The implementation of the information and communication system (ICS) “Oberih” and the electronic interaction system (EIS) “Trembita” has created the technical prerequisites for accumulating large arrays of military registration data on the human mobilization resource. There is an objective need to

transition from discrete inspections to a model of continuous compliance support, which will ensure high quality of military registration data with minimal administrative burden.

The purpose of the article is to present a methodology for assessing the level of control of the military registration system based on the implementation of a comprehensive compliance approach. This approach allows changing the control paradigm: from retrospective identification of errors to predictive support for operators and ensuring high quality of military registration data for conscripts, persons liable for military service, and reservists.

The article presents a methodology for assessment, the central element of which is an integral indicator of the control level (compliance resilience index). The category of “military registration compliance” is defined, which, unlike the classical understanding of control, is understood as an integrated system for ensuring that registration processes comply with regulatory standards. This has made it possible to shift the vector of managerial influence from punitive response to preventive assurance of data quality within the ICS “Oberih” environment.

The following tasks were identified and addressed in the paper:

the levels of the control system (self-control, data verification, and unscheduled inspections) were identified and their role in ensuring the reliability of military registration data was determined;

a mathematical model for the objective calculation of the control level was developed;

an algorithm for the automated provision of methodological assistance to military registration entities depending on identified deficiencies was developed.

Keywords: military accounting; level of control; digitalization; self-control; data verification; predictive assistance; mobilization preparation.